

אבל מי שקובע בלבו תמיד שבכל רגע הוא ועושרו ביד ה' יתברך וכרגע יכול להיות עני ואביון כמו שכתוב (תהלים מט, ג) "יחד עשיר ואביון" מתחדש אצלו השמחה על עושרו בכל רגע כאילו ברגע זו השיג העשירות. וזהו שאמר 'איזהו עשיר השמח', לשון הוה, ששמח תמיד בחלקו של עשירות וכנזכר לעיל. שנאמר 'יגיע כפיד וגו' אשריך וגו'. כי הנועם הגדול היא השמחה בעושרו ומי שיש לו רב ומחשיב זה למעט ורוצה יותר הוא מלא יגון, ואם ישמח בחלקו ואינו יגע להעשיר רק מה שצורך לאכילה 'יגיע כפיד כי תאכל', לזה 'אשריך בעולם הזה'. רוח חיים פרק ד משנה א

עשיר ועני

הזמנת העני לעשיר היא מתנה

בארבעה פרקים הדבר מתרבה וכו'. ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה, מפני גזל מתנות עניים (אבות ה, ט)

לשון 'מתנות' יובן על דרך מה שכתוב בזוהר (ח"א רח.) כי מתנה יחשב מה שמזמין הקדוש ברוך הוא לעשיר את העני. והנה ה' יתברך משתמש בכלים שבורים לב נשבר של העני הוא יקר מאוד למעלה נמצא מכלי תשמישו של ה' יתברך נותן לו להעשיר למתנה. ואם הוא גזל חלקו קבע את קובעיהם נפש, ולכך אז הדבר מתרבה.

רוח חיים פרק ה משנה ט

ראייתם בהשגחה הפרטית

אמר הגאון מוהר"ח בא וראה כמה עניים בעת אשר ילכו לשכב על משכבם בערב לא נמצא בכיסם אף פרוטה אחת, ולא נודע לו מאין יבוא לחמו ליום מחר, ולמחר יוצא להשוק ויזמן לו ה' פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו. וכן הוא בכל יום ויום הוא רואה השגחת ה', אבל העשיר רואה השגחת ה' רק לפרקים כאשר יקרה אותו מקרה מיוחד, וביאר בזה הפסוק כי רם ה' ושפל יראה וגבוה ממרחק

להנאתו.

עץ החיים

י' אשריך וטוב לך.

זמר חכמינו זכרונם
יש לו מנה מבקש
ר מעצמו, ואם יחננו
רודפים אחריו, כמו
זמר 'השמח בחלקו',
יה לו רק חצי רצונו.
הו בטבע מי שיש לו

חיים פרק ד משנה א

ז

ל' אשריך וטוב לך.

ו מוצא מציאה גדולה
מח בעושרו כלל אלא
והכל אינו מספיק לו

יידע, והוא אם נמצא איזה דבר גבוה אז איש גבוה יראה את הדבר יותר מאיש שפל קומה, אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן הלא רם ה' ומן הראוי להיות שכל הגבוה מחברו שהוא העשיר, יראה אותו יותר מן השפל שהוא העני, ובאמת הוא להיפך כי העני שהוא השפל יראה אותו תמיד, וגבוה ממרחק יידע, העשיר שהוא גבוה יראה השגחת ה' יתברך רק לעתים רחוקות.

דרוש לפרשת שמות